

CIECHOCINEK

- HISTORIA NASZEGO MIASTA

Od kiedy w latach `30 XIX wieku zaczęto wykorzystywać solanki do celów leczniczych, do Ciechocinka zaczęli przybywać pierwsi kuracjusze. Od tamtych czasów nasze miasto znane jest jako jedno z najpopularniejszych uzdrowisk. Jednakże historia Ciechocinka sięga znacznie dalej...

Tereny obecnie należące do Ciechocinka były w zamierzchłych czasach zasiedlone przez mieszkańców osady i grodu kasztelańskiego o nazwie Słońsk. Ekspersi szacują, iż Słońsk mógł istnieć już od VIII wieku. Na lekcjach historii wszyscy nauczyliśmy się o wydarzeniach z roku 1235, który to stał się początkiem problemów kraju w związku z funkcjonowaniem na naszych ziemiach Zakonu Krzyżackiego, mało kto jednak wie, że i Ciechocinek był z tą historią w pewien sposób powiązany. Prowodyr późniejszych niesnasek, książę Konrad I Mazowiecki oddał zakonnikom dwie warzelnie soli na terenie dawnego Słońska, dzisiejszego Ciechocinka. W zamian, Krzyżacy mieli świadczyć deputaty solne względem księcia i biskupa.

Jeśli chodzi o przeszłość samego miasta, wiemy na pewno, że jego początki sięgają roku 1379, z którego to okresu pochodzi pierwsza wzmianka miejscowości brzmiąca: Ciehocino. Prawdopodobnym jest jednakże powstanie Ciechocinka niedługo po zniszczeniu Słońska przez powódź w XIII wieku.

W czym władaniu pozostawał Ciechocinek? Pierwszym znanym nam właścicielem był Przedpełek ze Służewa herbu Pomian (wiek XIV). Wraz z jego śmiercią Ciechocinek stał się własnością rodziny Oporowskich herbu Sulima, natomiast od końca XIV wieku aż do roku 1550 - rodu Siemikowskich herbu Oksza. W tym właśnie okresie pojawiła się w archiwach pierwsza wzmianka o miejscowości o nazwie takiej, jak dzisiejsza: Ciechocinek. Wzmianka pochodzi z roku 1520. Kolejni

właściciele to: Sobiesierscy herbu Poraj, Służewscy herbu Sulima, Potuliccy herbu Grzymała, aż wreszcie dochodzimy do Niemojewskich herbu Rola, gdyż to za ich czasów Ciechocinek przeżył prawdziwy rozkwit. Ich panowanie rozpoczęło się około roku 1639, natomiast już od połowy tego stulecia zaczęto wprowadzać zmiany.

Wiemy na pewno, że aż do roku 1670 w Ciechocinku, osadzie szlacheckiej, nie było folwarku. Dopiero w okresie, gdy właścicielami zostali Niemojewscy, zbudowano folwark. Wieki: XVI i XVII nie były łaskawe dla Ciechocinka: osada nawiedzana była przez powódzie, epidemie oraz wojny, co prowadziło do stopniowego wyludniania się tych rejonów. Ciechocinek wiele zawdzięcza ówczesnym właścicielom, którzy to zdecydowali się na działania, dzięki którym osada wreszcie mogła zacząć się rozwijać. Zaczęto karczować lasy pod budynki użytkowe dla ludności, osuszono bagna, usuwano wodę z terenów uszkodzonych przez powódź, a ponadto dążono do zasiedlenia nieużytków.

Konsekwencją pierwszego rozbioru Polski w 1772 roku była strata Wieliczki i Bochni, a co za tym idzie - tamtejszych żup solnych. Stąd też w okolicach Ciechocinka zaczęto w tym okresie poszukiwać źródeł solankowych. Znaną osobą, która uczestniczyła, a właściwie nawet kierowała działaniami mającymi na celu odnalezienie źródeł był Stanisław Staszic.

W 1810 roku, wraz ze śmiercią ostatniego właściciela Ciechocinka, Ksawerego Niemojewskiego, ziemie wraz z resztą majątku zostały rozdzielone między potomstwo Ksawerego. Miał on dwie córki, toteż mąż jednej z nich, Barbary, przejął jej część majątku jako posag ślubny. Druga połowa należała przez pewien czas do kolejnej córki, Ksawery aż do momentu, gdy została od niej odkupiona przez Józefa Zawadzkiego, czyli męża Barbary.

W roku 1823 do Ciechocinka przybył Konstanty Wo-

licki, który to zdecydował się odkupić od Józefa dwie włóki ziemi, na których występowały źródła solankowe. Dwa lata później ziemia z woli Konstantego stała się własnością Skarbu Królestwa Polskiego. Od roku 1825 zaczęto planować inwestycję polegającą na wybudowaniu zakładu warzelniczego. Zgodnie z umową zawartą między Wolickim a Komisją Rządową Przychodów i Skarbu Królestwa Polskiego koszty budowy zakładu i tężni zostały pokryte ze środków publicznych. Powołane do życia budynki zaczęły funkcjonować już w roku 1833. Widać inwestycja rozwijała się w tym okresie dynamicznie, o czym świadczy także urządzenie w roku 1836 łazienek na terenie dzisiejszego Parku Zdrojowego. Z uwagi na pochodzenie funduszy, zwano je Skarbowymi, jako że wykorzystano pieniądze ze skarbu państwa. Z uwagi na umieszczenie w łazienkach wanium miedzianych służących celom leczniczym, uznano rok 1836 za datę faktycznego powstania uzdrowiska na terenie Ciechocinka.

Inne ważne daty w historii naszego miasta to zdecydowanie lata: 1865, 1867 oraz 1916. W roku 1865 miało miejsce wydarzenie, które sprawiło że II połowa XIX wieku to okres najprężniejszego rozwoju działalności uzdrowiskowej. Wtedy do powstał dworzec kolejowy w Ciechocinku. Dwa lata później udostępniono podróżnym linię kolejową z Aleksandrowa Kujawskiego do Ciechocinka. W związku z rosnącą popularnością tego miejsca, zaczęto starać się o przyznanie praw miejskich, ale z marnym skutkiem. Wiele lat później, w roku 1908 udało się wywalczyć jedynie tytuł osady, jednakże osiem lat później, 11 września 1916 roku Ciechocinek uzyskał prawa miejskie. Podczas dwudziestolecia międzywojennego nastąpiła szybka rozbudowa infrastruktury uzdrowiskowej, między innymi dokonano odwiertu pierwszej cieplicy. W przededniu Drugiej Wojny Światowej populacja miasteczka liczyła już 5200 osób.

Wraz z chwilą wybuchu wojny, w Ciechocinku uruchomiono Szpital Wojskowy nr 801, zdolny pomieścić 120 pacjentów. Niestety, w skutek bardzo szybkiej inwazji niemieckiej, już osiem dni później trzeba było obiekt ewakuować. 12 września do miasteczka wkroczyła brygada „Netze” Wehrmachtu oraz służby bezpieczeństwa. Wkrótce Ciechocinek włączono do nowej jednostki administracyjnej Trzeciej Rzeszy, Kraju Warty i zmieniono jego nazwę na Hermannsbad. Miasteczko stało się kurortem wypoczynkowym tylko dla Niemców. Wraz z postęпами przemiany nie tylko Ciechocinka, ale i całego regionu w modelowy przykład niemieckiego osadnictwa, zawiązywało się coraz więcej grup oporu. Pierwsze, jak Komenda Obrońców Pokoju i Polska Organizacja Zbrojna „Znak” zaczęły funkcjonować już w roku 1939, potem, aż do roku 1942 pojawiło się jeszcze siedem innych.

Przemiana na niemiecki kurort nie trwała długo. Wkrótce wojska okupanta zaczęły ponosić coraz więcej porażek, co doprowadziło do drugiej w trakcie wojny transformacji miejscowości uzdrowiskowej w szpital wojskowy, tyle że tym razem role się odwróciły i to niedawny najeźdźca był w odwrocie. Ostateczną ewakuację zarządził 18 stycznia 1945 roku, a podczas ucieczki starano się zniszczyć, co się dało: wycofująca się armia niemiecka podpaliła między innymi magazyny z żywnością mieszczące się w warzelnii soli, dworcu

kolejowym wraz z przylegającymi budynkami, „Świteziankę”, „Warszawiankę” oraz Łazienki nr 2. Wkroczenie wojsk radzieckich 21 stycznia nie oznaczało końca problemów, przejście Armii Czerwonej było dla Ciechocinka nie mniej traumatyczne co okupacja niemiecka.

Po niszczycielskim przemarszu sytuacja powoli się stabilizowała. Spis przeprowadzony w roku 1946 wykazał, że w miasteczku żyło o 1000 osób mniej niż przed wojną.

Już 20 maja 1945 roku rozpoczęto pierwszy sezon kuracyjny po wojnie. W jego trakcie z dobrodziejstw uzdrowiska skorzystało aż 2600 pacjentów. Bardzo szybko, bo jeszcze przed tym sezonem udało się przygotować do pracy obiekty wypoczynkowe, które wyposażone były w sumie w 2425 miejsc. Od roku 1955 jednak, kiedy to rozpoczęła się prawdziwa moda na sanatoria do 1989 wybudowano ich w Ciechocinku aż 21. Do tego powstało 5 szpitali uzdrowiskowych, prewentorium i dom czasów leczniczych.

W kolejnych wydaniach „Zdroju Ciechocińskiego” przybliżyć będziemy Państwu symbole „perły uzdrowisk polskich” - dawniej i dziś.

Tekst powstał we współpracy z redakcją serwisu www.miastociechocinek.pl